

Nota t.b.v. BWO Corona 2 juni 2022 – Maatschappelijk Impact Team

Aanleiding

- In de Kamerbrief over langetermijnstrategie COVID-19¹ is aangekondigd om de oprichting van een Maatschappelijk Impact Team (MIT) te onderzoeken. Het MIT adviseert over het maatschappelijke doel van het Coronabeleid (sociaalmaatschappelijke en economische vitaliteit/continuïteit), naast de epidemiologische advisering van het OMT.
- Ook is tijdens het debat over het Coronabeleid op 24 mei een breed gesteunde² motie ingediend waarin het kabinet wordt verzocht om voor het najaar een Maatschappelijk Impact Team te hebben opgericht dat een gelijkwaardige positie inneemt naast het OMT (bijgevoegd).
- Deze notitie schetst richting voor de nadere concretisering van het MIT.

Ter bespreking

Kunnen de leden van het BWO zich vinden in de in deze nota geschetste richting voor het op te richten MIT?

Uitwerking

Op verschillende onderdelen van de oprichting van een MIT is concretisering nodig. Primaire overweging gaat over samenstelling en inrichting van het MIT. De invulling van de overige onderdelen volgt als er helderheid is over de samenstelling en inrichting. Hieronder volgt een voorstel voor de samenstelling en inrichting, gevolgd door een aantal meer specifieke punten voor nadere uitwerking.

1. Samenstelling en inrichting

Een inrichtingsmodel op basis van instituties biedt het meeste houvast en geeft continuïteit. Andere inrichtingsmodellen zijn denkbaar, maar worden minder geschikt geacht.

Voorgenomen inrichting:

- Het MIT bestaat uit voorzitters/directeuren van een selectie van instituties en 2-3 onafhankelijke leden. Instituties en onafhankelijke leden worden geselecteerd op basis van werkveld, expertise en (indien van toepassing) vertegenwoordiging. Instituties die hierbij passen zijn: SER, Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid (WRR), Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW), Instituut Clingendael, en de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (RVS).
- Zitting in het MIT is op persoonlijke titel.
- Voor een bredere dekking kan de inrichting uitgebreid worden met bijv. College v.d. Rechten van de Mens (CRM), CBS, SER Jongerenplatform, de Raad voor Leefomgeving en infrastructuur, TNO en/of de Onderwijsraad³.
- De directeuren van de planbureaus en eventueel ook de president van DNB zouden als adviserende leden benoemd worden⁴.
- Het MIT kan daarnaast op eigen initiatief andere experts of vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties ad hoc of structureel uitnodigen.

Aanpak verdere uitwerking:

Beoogd voorzitter wordt aangezocht als kwartiermaker. De kwartiermaker is betrokken bij verdere inrichting en benadering van andere leden. Beoogd leden zijn in eerste instantie de voorzitters van

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/04/01/kamerbrief-over-lange-termijn-aanpak-covid-19>.

² CU, CDA, D66, SGP, GL, PvdD, SP, Lid-Omtzigt, PVV, BBB, Denk, Groep-Van Haga.

³ Vertegenwoordigers van deze instellingen namen (m.u.v. het CRM) namen deel aan de SER Denktank.

⁴ De directeuren van de planbureaus hebben aangegeven volwaardig lidmaatschap van het MIT niet te zien zitten mede ivm hun rol in de onderraden.

de [redacted], [redacted], [redacted], [redacted] en [redacted] en 2-3 onafhankelijke leden. Dit kan in overleg met de kwartiermaker nog verbreed of aangepast worden.

Voorziene rol voorzitter:

Het is de bedoeling dat de voorzitter van het MIT functioneert als een boegbeeld. Dit betekent dat de voorzitter, net als de voorzitter van het OMT, aanschuift bij overleggen waar gesproken wordt over eventuele maatregelpakketten. De stelregel hierbij is dat als de voorzitter van het OMT bij een dergelijk overleg aanwezig is, is de voorzitter van het MIT dat ook.

2. Taakomschrijving en afbakening

- Het MIT adviseert over het maatschappelijke doel achter het Coronabeleid: sociaalmaatschappelijke en economische vitaliteit/continuïteit. Dit doet het MIT op basis van actuele (wetenschappelijke) informatie en vakkennis. Het MIT zal in ieder geval ten tijde van besluitvorming over maatregelen gevraagd worden te adviseren over de maatschappelijke impact hiervan. Het MIT krijgt ook de ruimte om ongevraagd advies te geven over het Coronabeleid in het algemeen of op onderdelen daarvan.
- Het is aan het MIT zelf over welke sociaalmaatschappelijke en economische aspecten het adviseert. De impact van het Coronabeleid op de economie, kwetsbaren, jongeren en mentaal welzijn, en het voorkomen van permanente schade op de lange termijn zijn tot nu toe relevante sociaalmaatschappelijke en economische aspecten gebleken. Desgewenst kan er in een adviesaanvraag aandacht gevraagd worden voor een specifiek aspect.
- Het is denkbaar om de taakomschrijving van het MIT op termijn stapsgewijs te verbreden naar brede (crisis-)advisering. Dat zou bijvoorbeeld kunnen betekenen dat het MIT zich niet beperkt tot epidemiologische crises/corona, maar ook bij crises zoals de Oekraïne-crisis een adviserende functie gaat vervullen. Daar zou echter aanvullende besluitvorming voor nodig zijn.

3. Voorbereiding advisering

De MIT-advisering wordt voorbereid in de "koude fase". Denk aan: het opstellen van basismateriaal o.b.v. scenario's, het in kaart brengen van bestaande monitoring (zoals het Dashboard Sociale impact Corona) en organiseren van toegang tot relevante gegevens. De invulling hiervan is aan het MIT zelf, maar het is niet de bedoeling dat het MIT in een crisissituatie pas voor het eerst bij elkaar komt.

4. Timing advisering

- Het MIT adviseert in de "warme fase", d.w.z. bij een nieuwe crisissituatie als gevolg van een snelle opleving van corona. Dat is ook het moment waarop de besluitvorming via een crisisbesluitvormingsstructuur zal plaatsvinden i.p.v. via de reguliere onderradenstructuur. De advisering gaat gelijk op met de OMT-advisering. Zie in de bijlage een schematische weergave van het besluitvormingsproces.
- De dynamiek in besluitvorming bepaalt in beginsel de vraagstelling aan het MIT. Tegelijk zal de maatschappelijke dynamiek in haar aard niet hetzelfde ritme hebben als de besluitvorming. Dat betekent dat adviezen minder snel zullen wijzigen dan de adviezen over de epidemiologische situatie. Desalniettemin is het van belang dat de meest actuele informatie (ook als deze wat ouder is) op tafel ligt bij de besluitvorming en wordt uitgedragen.

5. Politiek commitment

Met het oprichten van een MIT committeert de politiek zich ook expliciet aan het serieus wegen van hetgeen het MIT adviseert⁵. Het is voorzien om dit bij instelling van het MIT in een gesprek met de meest relevante bewindspersonen te bevestigen.

⁵ Deze commitment bleek in gesprekken met potentiële (adviserende) leden een belangrijke voorwaarde voor deelname aan het MIT.

6. Overige overwegingen

Werkwijze, belangen en standpuntbepaling

Het MIT komt in beraadslaging collectief tot een advies/standpunt. Indien nodig hierover te stemmen zal dat worden aangegeven, waarbij afwijkende inzichten van leden van het MIT in het advies kunnen worden meegegeven.

Het advies van het MIT en de deelnemers aan de afzonderlijke beraadslagingen worden gedeeld met Tweede Kamer (cf. OMT). De gesprekken die in het MIT worden gevoerd zijn vertrouwelijk. Ook tekenen de leden een belangenverklaring over nevenfuncties en andere (in)directe belangen.

Ondersteuning

De secretariële ondersteuning wordt bij voorkeur belegd bij de organisatie van één van de leden. Dit draagt bij aan de onafhankelijke bestuurlijke inbedding. Het MIT kan zich voor het inwinnen van informatie desgewenst wenden tot de ambtenaren van de ministeries.

Nog uit te werken keuzes

Naast de bovenstaande zaken wordt er nog gekeken naar de juridische inbedding van het MIT en eventuele financiële compensatie.